

zoek moesten instellen naar de religieuze opvattingen van dr. Jacob Fränkel te Zwolle en hij wees diens opvattingen scherp af.

Alles wees er op, dat een tijd van vrede en eendracht voor de gemeente zou aanbreken. Maar weldra ontstonden moeilijkheden tussen de Opperrabbijn en het kerkbestuur en deze werden in de loop der jaren zo hevig, dat tenslotte eind 1870 Dr. Isaacssohn zijn ambt neerlegde. En daar in de gemeente zich partijen vormden pro en contra de Opperrabbijn, was het met de vrede spoedig gedaan. Wat waren de oorzaken van de geschillen?

Daar was in de eerste plaats de taal, waarin gepredikt werd. In zijn instructie stond, dat hij binnen twee jaar in het Nederlands moest prediken. Maar de zo begaafde kanselredenaar kon zich alleen geheel geven in zijn Duitse moedertaal. Nog in 1858 vraagt hij de kerkeraad toestemming om beurtelings in het Nederlands en in het Duits te mogen spreken. Zijn Nederlands schijnt zo slecht geweest te zijn, dat in de kerkeraad stemmen opgingen om hem maar steeds in het Duits te laten spreken, want „de kerk werd ontvolkt door de in slecht Nederlands uitgesproken predicaties”.

Een andere oorzaak van de wrijving was, dat Parnassijns regenten van het oude type waren, die de Opperrabbijn behandelden als ambtenaar. Maar hij beschouwde zichzelf als gelijkwaardig aan de bestuurders, zelfstandig, onafhankelijk op zijn terrein. De verstandhouding tussen Parnassijns en de Opperrabbijn wordt steeds slechter. Ze maken het elkaar steeds moeilijker, ze verbitteren elkaar het leven. Bij het doorlezen van de archiefstukken vallen steeds meer de speldeprikken op, die ze elkaar toedienen. De Opperrabbijn, een man met een sensibele aard, reageert steeds nerveuzer, Heren Parnassijns nemen een hooghartige, koele houding aan. De toestand wordt onhoudbaar. Parnassijns vragen in hun vergadering van 20 augustus 1867 juridisch advies aan mr. Pels, hoe men de Opperrabbijn zou kunnen schorsen of ontslaan. Bij zijn benoeming is nl. vastgelegd, dat „de gemeente de Opperrabbijn levenslang niet zal kunnen opzeggen”. Een van de adviezen van de heer Pels was: „de rabbinale instructies strenger te maken en dan bij overtreding het contract tussen de Gemeente en de Opperrabbijn geregeld te doen opzeggen”. De kerkeraad stelt dan nieuwe instructies op, maar in een vergadering met Parnassijns van 12 november 1867 noemt hij deze: „onbillijk, onregtvaardig, tyranniek. Ze vermeederen zijn werkzaamheden, verminderen